

Redog.
1986/87: 10

Redogörelse till riksdagen 1986/87:10

Riksdagens revisorers berättelse över
granskningen av riksgäldskontorets
verksamhet under budgetåret 1985/86

Ärendet

Enligt lagen (1968:8) om revision av riksdagsförvaltningen skall riksdagens revisorer för varje avslutat räkenskapsår granska riksgäldskontorets tillstånd, styrelse och förvaltning. Över granskningen skall en berättelse avges till riksdagen. Berättelsen skall innehålla uppgift angående omfattningen av den av revisorerna verkställda granskningen och uttalande huruvida revisorerna anser att ansvarsfrihet bör beviljas riksgäldsfullmäktige.

Liksom föregående år har Bohlins Revisionsbyrå AB haft i uppdrag att för vår räkning utföra det egentliga granskningsarbetet.

Genomförd granskning

Bokslutsgranskning m. m.

Sedan den 1 juli 1984 har riksgäldskontoret när det gäller förvaltningskostnaderna varit anslutet till det statliga redovisningssystemet (System S). Under budgetåret 1985/86 har även redovisningen avseende bankverksamheten anslutits till detta system. Vidare har riksgäldskontoret beträffande upprättande av årsbokslut beslutat följa bestämmelserna i 13 § förordningen (1979:1212) med föreskrifter om statliga myndigheters bokföring samt därtill beslutat tillämpa riksrevisionsverkets (RRV) föreskrifter för redovisning i redovisningsgrupp (FRG). För första gången föreligger härigenom ett årsbokslut över riksgäldskontorets samlade verksamhet samtidigt som ett fastare regelsystem antagits för bokföringen. En god utgångspunkt för ytterligare precisering av redovisningsprinciperna finns därför nu. Genom förändringarna har förutsättningarna förbättrats för den granskning som utförs av den interna och externa revisionen.

I detta sammanhang kan nämnas att RRV i juni 1986 fick i uppdrag av regeringen att utreda metoderna för att redovisa vissa ränteutgifter på och kursdifferenser för lån som riksgäldskontoret tar upp. Uppdraget har sin bakgrund i en skrivelse som fullmäktige i riksgäldskontoret överlämnade till finansdepartementet i april 1986. RRV har i dagarna redovisat resultatet av sin utredning i en rapport Ändrade metoder för att redovisa kursdifferenser och vissa ränteutgifter (1986-11-19).

De båda auktoriserade revisorerna vid Bohlins Revisionsbyrå som varit

engagerade i granskningen av riksgäldskontorets räkenskaper och förvaltning för budgetåret 1985/86 har delgett riksdagens revisorer resultatet av sin granskning i en rapport. Av denna framgår vilken inriktning och omfattning som granskningen har haft och de iakttagelser som gjorts (*bilaga*).

Vi vill för egen del peka på att de rutiner som används vid riksgäldskontoret för avstämning av förskott till banker har vissa brister som uppmärksammats vid granskningen sedan flera år. Detta förhållande torde kunna rättas till på ett relativt enkelt sätt och den revisionella kontrollen därigenom underlättas.

Vidare finner vi det otillfredsställande att enligt till bokslutet bilagd specifikation flera år gamla reseförskott kvarstår oredovisade. Vi förutsätter att samtliga förskott som avser tid före den 1 januari 1986 kommer att vara reglerade vid ingången av år 1987.

I övrigt har granskningen i nu ifrågavarande avseenden inte gett oss anledning att göra några särskilda uttalanden.

Beslut angående Zenit Shipping AB och Uddevalla Shipping AB

I riksdagens revisorers berättelse över granskningen av riksgäldskontorets verksamhet under budgetåret 1984/85 (redog. 1985/86: 10) ägnade vi särskild uppmärksamhet åt två beslut som fullmäktige i riksgäldskontoret fattade kalenderåret 1985. Besluten innebar i korthet att fullmäktige i april 1985 medgav en nedskrivning med ca 1,1 miljarder kronor av utelöpande fartygskrediter för vilka Zenit Shipping AB svarade och därefter i november samma år beviljade Zenit och Uddevalla Shipping AB låneeftergifter upp till 1,7 miljarder kronor för varadera bolaget. Det första beslutet föll alltså inom granskningsperioden 1984/85, medan det andra ligger inom nu ifrågavarande granskningsperiod.

Anledningen till den särskilda granskningen revisorerna lät göra förra året var att det satts i fråga – bl. a. av en minoritet i riksgäldsfullmäktige – om fullmäktige haft befogenhet att fatta det förstnämnda beslutet angående Zenit.

På riksdagens revisorers uppdrag gjorde f. d. justitierådet Fredrik Sterzel en rättslig bedömning av frågan om riksgäldsfullmäktige hade överskridit sina befogenheter genom nämnda beslut i april 1985. Av naturliga skäl omfattade uppdraget till Sterzel att göra motsvarande bedömning av det likartade och även omtvistade beslut angående Zenit och Uddevalla Shipping som fullmäktige fattade senare under året.

Av Sterzels utlåtande, som fogades till revisorernas berättelse som bilaga, framgår att riksgäldsfullmäktige enligt hans mening handlat inom ramen för sina befogenheter i båda de undersökta besluten.

Med Sterzels utlåtande som grund uttalade vi för egen del att riksgäldsfullmäktiges beslut angående Zenit i april 1985 inte innefattade några befogenhetsöverskridanden.

Med hänsyn härtill och till vad som i övrigt framkommit vid granskningen tillstyrkte revisorerna att fullmäktige beviljades ansvarsfrihet för riks-

gäldskontorets förvaltning under budgetåret 1984/85. Mot revisorernas uttalande reserverade sig moderata samlingspartiets tre företrädare i revisionen. De ansåg att ansvarsfrihet inte borde beviljas de riksgäldsfullmäktige som stod bakom beslutet den 11 april 1985 om Zenit. Riksdagen har därefter på förslag av finansutskottet (FiU 1985/86: 18) beviljat fullmäktige ansvarsfrihet för nämnda period (rskr. 1985/86: 197).

Vad därefter beträffar det beslut angående Zenit och Uddevalla Shipping som ligger inom den granskningsperiod för vilken revisorerna nu har att avge berättelse konstaterar vi att beslutet i principiellt avseende inte på något avgörande sätt skiljer sig från det beslut beträffande vilket vi tidigare tagit ställning. Vi finner således inte anledning att för egen del göra någon annan bedömning beträffande det nu aktuella fullmäktigebeslutet om låneeftergifter till Zenit Shipping AB och Uddevalla Shipping AB. Enligt vår mening har alltså inte heller detta beslut innefattat några befogenhetsöverskridanden av riksgäldsfullmäktige.

Förslag

Under hänvisning till det anförda får vi såsom externrevisorer avseende riksgäldskontorets verksamhet tillstyrka att fullmäktige beviljas ansvarsfrihet för riksgäldskontorets förvaltning under budgetåret 1985/86.

Detta ärende har avgjorts av revisorerna i plenum. I beslutet har deltagit revisorerna Wiggo Komstedt (m), John Johnsson (s), Börje Stensson (fp), Kjell Nilsson (s), Wivi-Anne Radesjö (s), Bertil Jonasson (c), Birgitta Rydle (m), Hans Lindblad (fp), Olle Aulin (m), Rune Jonsson (s), Sten-Ove Sundström (s) och Ulla-Britt Åbark (s).

Vid ärendets slutliga handläggning har vidare närvarit kanslichefen Göran Hagbergh och revisionsdirektören Britt-Marie Holmgren (föredragande).

Stockholm den 27 november 1986

På riksdagens revisorers vägnar

Wiggo Komstedt

Britt-Marie Holmgren

**Rapport över utförd granskning av riksgäldskontoret budgetåret
1985-07-01—1986-06-30**

1 Protokoll: Fullmäktiges protokoll samt fullmäktiges "sarskilda protokoll" för budgetåret 1985-07-01—1986-06-30 har genomlästs.

2 Balansräkning: Granskning har utförts av att balansräkningens poster överensstämmer med bokföringen och i tillämpliga fall reskontrabokföring (bibokföring).

3 Uppställningen över inkomster och utgifter: Uppställningen har granskats mot bokföringen.

4.1 Konton avseende "Rörliga krediter" och lån till "Uppdragsmyndigheter" har stämts av genom saldoförfrågan hos respektive myndighet. Smärre differenser är under utredning hos riksgäldskontorets internrevisionsavdelning. Differenserna är ej väsentliga från bokslutssynpunkt.

Rutinen för bokföring av rörliga krediter och lån till uppdragsmyndigheter är under översyn. En försöksverksamhet med ändrade principer för valuteringsdagar pågår, men har ännu ej utvärderats.

4.2 Konton avseende bankförskott har stämts av genom saldoförfrågan hos respektive bankinrättning. Även detta år föreligger smärre differenser, vilka är under utredning hos riksgäldskontorets internrevisionsavdelning.

Genom att man återupptagit den avstämningsrutin som tidigare funnits på ekonomiavdelningen, har möjligheterna att följa upp differenser förbättrats.

Rutinen för redovisning av bankförskott bör dock bli föremål för fortsatt översyn. Bland annat bör eftersträvas att avstämningsrutiner inte blir beroende av enskilda befattningshavares tjänstgöringsförhållanden.

5.1 Övrig granskning: Av riksgäldskontoret utfärdade garantier, redovisade som ansvarsförbindelser avseende:

- 1 Garantier för lån till Svenska Varv-gruppen
Eriksbergs Mekaniska Verkstads AB
AB Götaverken
- 2 Garantier för lån till Zenit Shipping AB
- 3 Garantier för lån till Uddevalla Shipping AB
- 4 Garantier för beställare av fartyg, beställarstöd 1977:500 och 1980:561:
Djupviks Varv AB
Falkenbergs Varv AB
Fartygsreparationer AB

Kalmar Fartygsreparationer AB
Kalmar Varv AB
Lunde Varv och Verkstads AB
Lödöse Varv AB
Maskinteknik Verkstads AB
Mattsonföretagen i Uddevalla AB
AB Nicoverken i konkurs
AB Nya Oskarshamns Varv
AB Oskarshamns Varv i konkurs
Svenska Varv AB

Redog. 1986/87: 10
Bilaga

5 Rederistöd: Under året protokollförda beslut har granskats stickprovsvis. Sammanställningen över utfärdade garantier fram till totalsammanställningar har granskats stickprovsvis. I samband med detta har även avstämning skett stickprovsvis mot uppgifter från förvaltande bank angående lånens storlek och innehav av säkerheter.

Vid avstämningarna har noterats vissa ej väsentliga differenser mellan uppgifter från Rätts- och Garantienheten och uppgifter enligt bokslut. En avstämningsrutin bör införas för att eliminera eventuella differenser.

5.2 För lån i utländsk valuta har granskats att omräkning skett till balansdagens kurs.

5.3 Årets infriade garantier uppgår till netto 1 262 Mkr. Det må noteras att anslaget härför uppgår till 30 Mkr. Beträffande ramackord för Zenit Shipping AB och Uddevalla Shipping AB har vi noterat att man redovisat ej inlösta garantiåtaganden enligt bokföringsmässig princip. De totalt infriade garantierna har dessutom endast redovisats i not. Dessa redovisningsprinciper avviker mot tidigare tillämpade principer, vilket borde ha angivits i årsbokslutet.

6 Periodisering: Riksgäldskontorets bokslut har i övrigt, i likhet med tidigare år, upprättats utan periodisering av inkomster och utgifter.

7 Valutakurser: Riksgäldskontorets bokslut upprättas på grundval av de valutakurser som gäller vid transaktionstillfället.

Stockholm den 14 november 1986

Per Melin
Auktoriserad revisor

Nils-Erik Hagsten
Auktoriserad revisor

